25. 5. 2011

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Co víte o „Novém soukromém právu“?

Asi bychom našli málo právníků, kteří by v posledních týdnech nezaznamenali informace o finálním tažení stěžejních novel soukromého práva. Ministerstvo spravedlnosti své návrhy úspěšně popularizuje a jako tečku za projednáváním ve vládě připravilo ve spolupráci s generálním partnerem, vydavatelstvím EPRAVO.CZ konferenci na téma: Nové soukromé právo. Kromě návrhu Občanského zákoníku byly představeny i návrhy Zákona o obchodních společnostech a družstvech (Zákon o obchodních korporacích) a návrh Zákona o mezinárodním právu soukromém.

Zhruba před měsícem jsme psali reportáž o konferenci k návrhu Občanského zákoníku v Senátu. V článku mimo jiné bylo, že *„Iluze o spokojenosti všech je pouze utopie, stejně jako myslet si, že návrh takto velké novely neobsahuje nepřesnosti či pasáže nutné k diskuzím… Oficiální pohled to nepopírá*.“ Dalším z kroků ministerstva tak byla logicky právě odborná konference pro širokou veřejnost.

Úvodní slovo patřilo politikovi. JUDr. Jiří Pospíšil se ve vztahu k novelám jako politik (a nikoliv právník) stavět musí. K jejich prosazení je nutná politická moc, a proto z jeho úst výslovnou kritiku neslyšíme. A ani bychom jí slyšet neměli. Jak tedy vypadá ono schéma „přínosnosti“ návrhů? Stěžejní věta o účelu rekodifikace by asi zněla: „I když se nám změny v soukromém právu nelíbí, my je prostě potřebujeme… Český právní řád potřebuje modernizaci.“ S tím nesouhlasí málokdo. Onu nadstavbu pak doplňují informace, které smysl rekodifikace dále prohlubují. A to teze, že návrh v sobě kombinuje dobré tradice civilního práva na území českých zemí a již zmíněnou modernost. Mladý ministr proto odmítá, že návrh je archaický a že upravuje instituty, které občané nepotřebují (třeba právo pachtu). A zde se dostáváme do roviny nejnižší, tedy občanské. Jen zákon, který je psán logickou a srozumitelnou češtinou, pochopí i „průměrný“ občan. I to dle ministra normy splňují. Návrh prý *„splňuje podmínky, které on jako občan od zákona očekává. Je komplexní, vyzná se v něm a jako občan mu porozumí. A bude mít veškeré soukromé právo v jednom zákoně, na jednom místě*.“

Přichází moment vypořádání se s kritikou. Že je návrh Občanského zákoníku příliš rozsáhlý? Nesouhlasí, prý je obsahem a rozsahem stejný jako jiné zákoníky v Evropě. Že je to jeho politická vrtocha? Opět neguje. Návrh je apolitický a dodává - 10 let se intenzivně pracovalo. Že byly změny ustanovení z dílen odborné veřejnosti nevyslyšeny? Další nesouhlas od řečnického pultu. Celý projev by mohl působit až příliš vychvalně, pro vyváženost proto ministr připouští, že je možné určité instituty v soukromém právu upravit různě. A proto je možné mít i různý pohled na potřebnost a vhodnost jednotlivých ustanovení. Krátkodobé nevýhody novel tu budou, ale *„to přináší každá nová úprava*.“

Jisté je, že se najde řada zastánců i odpůrců. Tým ministra Pospíšila sebral dost sil aby „Nové soukromé právo“ pustil do světa – a jestli je dostatečně připravené ukáže až následující vývoj. Jako právníci bychom se ale jistě nezávisle na našem postoji k finální podobě měli podrobně zajímat filosofii návrhu, obsah ustanovení a pohled kodifikátorů „na věc“.

Kromě Jiřího Pospíšila svůj postoj k „Novému soukromému právu“ na konferenci představili i JUDr. Roman Fiala, místopředseda Nejvyššího soudu České republiky; JUDr. Martin Foukal, prezident Notářské komory ČR a JUDr. Martin Vychopeň, předseda České advokátní komory. Roman Fiala řekl,

že Nejvyšší soud nechává debatu nad Občanským zákoníkem do zákonodárného procesu. Jeho soud pak bude cítit odpovědnost za jednotný výklad konečné úpravy. Martin Foukal za notáře novelu vítal. V jeho komoře nebyla shoda jen ve věci veřejných listin. Martin Vychopeň uzavřel, že je nezbytné do zákonů po jejich přijetí co nejméně zasahovat. Exkurz k rakouské úpravě soukromého práva pak nabídl Univ.Proc.Dr. Georg Kodek, LL.M., profesor Wirtschaftsuniversitat ve Vídni a soudce Nejvyššího soudního dvora ve Vídni.

Tématu „NÁVRH NOVÉHO OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU“ se na našem webu budeme věnovat celý červen. Přiblížíme jednotlivé části novely a bude také prostor pro diskuzi. V následujícím textu přinášíme informace o nejzásadnějších změnách úprav:

Občanský zákoník

- Občanský zákoník je tematicky rozdělen do pěti částí – Obecná část, Rodinné právo, Absolutní majetková práva, Relativní majetková práva a Ustanovení společná, přechodná a závěrečná.
- Podpora principu autonomie vůle a maximální dispozitivnost právní úpravy
- Odklon od absolutní k převažující relativní neplatnosti právního jednání
- Větší důraz na úpravu práv osobnostních (statusových otázek), která jsou akcentována nad úpravou majetkových vztahů s ohledem na změny v právním postavení osob se zdravotním postižením v rámci mezinárodních smluv
- Jednotná úprava závazkového práva v soukromoprávní oblasti (sjednocení úpravy jednotlivých smluvních typů do jednoho právního předpisu, nebude již úprava závazkových vztahů v obchodním zákoníku)
- Nové pojetí věci (tzv. široké pojetí věci v právním smyslu – předmětem vlastnického práva mají být věci hmotné i nehmotné)
- Nové pojetí zvířete (zvíře není věc)
- Sjednocení principu ochrany dobré víry nabyvatele (zákazníka) při nabytí vlastnictví od neoprávněného
- Superficies solo cedit
- Posiluje se vůle zůstavitele při rozhodování o jeho majetku
- Zpřesnění ustanovení odpovědnosti za škodu, upřednostnění náhrady škody uvedením do předešlého stavu

Zákon o obchodních společnostech a družstvech (Zákon o obchodních korporacích)

- Nové pojetí firmy (podnikatel – fyzická osoba se bude moci zapsat do Obchodního rejstříku pod jiným označením než pod svým jménem.
- Nové pojetí koncepce závodu (u závodu se opouští se pojem „podnik“ a mění se jeho definice)
- Nová pravidla pro správu korporace (upřesnění a sjednocení regulace správy korporací; obecná pravidla k správě obchodní korporace budou obsažena v Občanském zákoníku)
- Nové pojetí ručení u statutárního orgánu
- Nová pravidla pro podnikatelská seskupení (tři stupně – ovlivnění, ovládaní, koncern)
- Změny u oceňování nepeněžitého vkladu (postačí znalec určený dohodou stran)
- Změny u úpravy s.r.o. včetně snížení požadované výše základního kapitálu na 1Kč
- Změny u úpravy a.s. a rozpracování úpravy družstev

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Lze sjednat kupní smlouvu s „utajenou“ kupní cenou?
- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor
- Přechodná ustanovení novely stavebního zákona – co s vydaným závazným stanoviskem a JES?
- Koncentrace řízení v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu
- Aktuální závěry ÚS a ESLP k právům biologického otce (První část – judikatura Ústavního soudu ČR)
- Podílové spoluvlastnictví manželů po rozsudku SDEU ve věci C-300/25 Duftošek
- Předkupní právo jako možná past
- Sleva z kupní ceny vadné nemovitosti podle aktuální judikatury Nejvyššího soudu
- Povinnosti transparentnosti podle AI Actu
- Když rodič nepředá dítě - náhradní péče a úhrada nákladů podle novely rodinného práva